

UN VOLUM DE SINTEZĂ

Academician **Mihai CIMPOI**
 Institutul de Filologie al AȘM

În colecția „Academica” a apărut volumul de sinteză al academicianului Gheorghe Duca, președintele Academiei de Științe a Moldovei, care inserează studii științifice și discursuri ținute cu diferite ocazii, precum și articole despre activitatea sa aparținând unor savanți cunoscuți din republică și de peste hotarele ei.

Este o impresionantă cronică a realizărilor sale remarcabile obținute pe parcursul a câtorva decenii în domeniul științei propriu-zise, precum și în calitatea de conducător al AȘM, de parlamentar și membru al guvernului. În prefața cărții *Savant și manager al științei*, semnată de academicianul Isaak Bersuker, se menționează meritul deosebit al lui Gheorghe Duca de a fi „reînviat” înaltul for științific al republicii într-o perioadă nefastă pentru ea, dominată de „declanșarea consecutivă a haosului economic” și de a fi stabilit relații internaționale (crearea, bunăoară, a MRDA – Moldavian Research and Development Association, care aducea anual din fondurile SUA investiții de câte 1 milion de dolari în vederea realizării unor cercetări științifice comune moldo-americe).

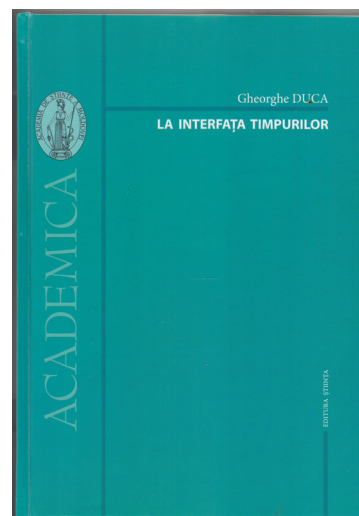
O altă mare realizare a președintelui AȘM Gheorghe Duca e considerată de prefațator integrarea Republicii Moldova în spațiul de cercetări științifice al Uniunii Europene, asociere ce a început în anul 2012 prin Programul Cadru 7 și a fost continuată, în 2014, cu un alt program european – Orizont 2020.

Compartimentele *Chimie versus ecologie* și *Exemple de procedee tehnologice implementate la scară industrială* conțin studii substanțiale privind domeniul științei profesat de academician.

După cum aflăm dintr-o adevărată profesiune de credință făcută în preambulul cărții, un rol formator decisiv l-a avut în definirea profesională și spirituală tatăl său, Grigore Duca, profesor de chimie și biologie, *Pedagog Emerit*, bunelul Andrei, participant la Primul Război Mondial, Universitatea de Stat din Moldova, unde a îmbrățișat ca domeniu de cercetare *chimia fizică*, și Academia de Științe din Moscova.

Chiar la această primă etapă formativă savantul a constatat că „tehnicile analitice și cinetice cu o înaltă rezoluție, utilizate în cercetările din laborator, aplicate asupra transformărilor care au loc în natură, ar permite o cunoaștere mai profundă și mai adecvată a acestora” (p. 11).

Discursurile sale se axează în mod predominant

Gheorghe DUCA. *La interfața timpurilor*. Colecția „Academica”, vol. 11. ÎEP „Știința”, 2016, 496 p.

pe sfera științei și inovării, savantul-manager fiind preocupat de evidențierea importanței domeniului respectiv într-o societate bazată pe cunoaștere, pe obiectivele strategice ale dezvoltării acesteia. „Cercetarea științifică e o condiție primordială *sine qua non* a cunoașterii” și apare ca obiectiv programatic prim, sprijinit și de imperativul că „știința și inovația este baza dezvoltării societății”. Prerogativa dezvoltării durabile a Republicii Moldova, impusă de contextul politic și socioeconomic actual, nu poate fi decât *creșterea rolului științei*. Rolul Academiei, „instituția de cercetare, de învățământ superior și de apartenență onorifică”, de este „societate de cunoaștere”, „consultant pentru societate” și „gestionar al cercetării” este unul de majoră importanță. De aceea, Gheorghe Duca apare ca un promotor consecvent și ferm al acestui statut profesional al Academiei.

Aprecierile colegiale ale savanților conturează un portret caracterologic al lui Gheorghe Duca prin evidențierea unor trăsături esențiale: este „un savant consacrat excelenței” (Teodor Furdui), „promotor al protecției mediului” (Arcadie Capcelea), „fondator al catedrei de chimie industrială și ecologică și al centrului de cercetări științifice *Chimie aplicată și ecologică*” (Maria Gonța), „fondator al chimiei ecologice” (Iuri Skuratov), „întemeietor de școală științifică” în domeniul chimiei ecologice (Müft Bahudir), „manager al riscului” (Mihail Revenco), savant ce se impune prin „dinamism și energie creatoare” (Ion Tighineanu), coordonator al centrului științific de chimie fizică și nanocompozite (Tudor Lupașcu), „om multilateral” (Constantin Turtă), programator al „societății viitorului” (Florin-Gheorghe

Filip), promotor al programelor bilaterale (Janusz Lipkowski și Matei Macoveanu; Serghei Travin; Seymour D. Van Gunov), „manager puternic” (Ion Petrescu). Aceleași calități sunt relevate în articolele și evocările semnate de Dumitru Batâr, Tudor Cozari, Ion Ababii, Ion Bostan, Nicolae Dabija, Gheorghe Țăbârna, Eugen Doga.

Dialogurile realizate de Viorica Cucereanu, Efim Josanu, Ion Toma, Valentina Ursu, Valeriu Volontir relevă calitatea sa esențială de „integrator al științei”, contribuțiile aduse la definirea și impunerea dezideratelor construirii unei societăți bazate pe cunoaștere, la promovarea adevărului științific despre limba română și istoria națională, la elaborarea codului cu privire la

știință și inovare, la stabilirea relațiilor de parteneriat între Guvern și comunitatea științifică din republică, la precizarea direcțiilor strategice de cercetare care urmează să fie aprobate de Parlament (la ora actuală se află în derulare 330 de proiecte instituționale pe diferite direcții).

Încheiată și cu un grupaj de fotografii „Viața în imagini”, volumul *La interfața timpurilor*, coordonat de acad. Maria Duca și apărut la Editura „Știința”, ne prezintă un autoportret și un „portret în grup” al unui savant ce se remarcă, în prim-plan valoric, prin opera sa, dar și prin priceperea excelentă de manager al științei.

Ion Bolocan. *Țipătul*, 2003, bronz, granit, 97 cm × 18 cm × 20 cm